

Fatih-Harbiye, Peyami Safa, Alkım Yayınevi, 2016, 128 sayfa. (ilk basım 1931)

Fatih-Harbiye

“...artık ben bir Fatih kızı olmak istemiyorum, anlıyor musun? Böyle yaşamaktan nefret ediyorum, eskilikten nefret ediyorum, yeniyi ve güzeli istiyorum....”

Neriman, s. 63

Roman Neriman ve Şinasi adında iki sevgilinin aşkının değişen doğasının zemininde büyür. Bu aşk Neriman'ın istediği sözde "çağdaşlık" kavramı için değişmeye başlamakla beraber yine de geleneksel bir biçimde son bulur.

Bu değişim ilk başta Neriman'ın çalmayı çok sevdiği udunu çalmayı bırakmasıyla somutlaşır. Bu radikal değişim karşısında Şinasi'nin elinden hiçbir şey gelmemektedir. Ama bu tek değişim olmayacaktır: İşler Neriman'ın Macit adında bir adamla Harbiye'ye gittiğinde çığırından çıkar. Romanın isminde de geçen Harbiye, Fatih'in aksine çağdaşlığı simgelemektedir. O gün eve geç bir saatte dönen Neriman çevresine -hatta çok sevdiği Şinasi ve babasına bile- yalan söyler. Ancak Neriman, yanından ayrıldığında onun Fatih-Harbiye trenine bindiğini gören Şinasi'nin gerçeği bildiğinden habersizdir. Neriman'ın söylediği bu yalan üzerine Şinasi ve Neriman'ın arasında birçok tartışma yaşanır. Araları hala bozuk olduğu sırada Macit Neriman'ı bir baloya davet eder. Neriman bu baloya çok fazla gitmek istemektedir. Babasından balo için izin istemek üzereyken babası ondan Şinasi ile evlenmesini ister. Neriman bu isteğe cevap vermek için babasından üç ay müddet ister ve babasına balodan ve baloya gitmesi için istediği tuvaletten bahseder. O zamanlarda Neriman ve ailesinin durumu pek iyi değildir fakat buna rağmen babası Neriman'a baloya Şinasi ile gitmesi koşuluyla izin verir. Artık konu Neriman'ın baloda giyeceği tuvalettir. Elbise için kumaş bakmaya çıktığı sırada dayısının kızlarından fikir almak için onlara uğrar. O sırada evde ağlayan biri vardır ve Neriman dayısının kızlarına bunun nedenini sorar. Onlar da Neriman'a hikayeyi anlatır: Bir gün Rus bir kız fakir bir gitariste aşık olur. İkisi beraber çok mutludurlar fakat bu sefil hayat kızın canına tak etmiştir. Bu kız günün birinde zengin bir adam için genci terk eder. Artık zengin bir hayat yaşamaktadır ancak aradığı mutluluğu ve samimiyeti zengin

adamda bulamamıştır. Sonunda tekrar aşık olduğu gence dönmek ister ve adamı aramaya başlar. Nihayetinde onu bir meyhanede görür. Kız adamın içli içli gitar çalmasına dayanamaz ve bağırmaya başlar. "Ben bir alçağım. Sana tekrar geliyorum. Beni kabul et" der fakat genç cevap vermez ve gitarını çalmaya devam eder. Bunun üzerine Rus kız intihar eder. İçeride ağlayan ise bu kızın annesidir. Bu hikaye Neriman'a çok dokunur, Neriman hikayede adeta kendini bulmuştur. Neriman bunun üzerine artık baloya gitmek istemediğini ve Şinasi ile evlenmeyi kabul ettiğini söyler.

Bu son üzerine kendi kendime Neriman ile tanışsaydım ona ne sorardım diye düşündüm. Gerçekten Şinasi'ye aşık mıydı ve ileride olacak balolara gidebilecek miydi, bunun farkında mıydı? Acaba Neriman diğer karşılaşabileceği Macit'lerin farkında mıydı peki? Neriman neden ideallerinden vazgeçmişti, neden bu kadar fedakarlık yapmak zorundaydı ve gerçekten Şinasi'ye duyduğu aşk buna değer miydi merak ediyorum. Ortada gerçekten bir aşk var mıydı yoksa Neriman kapana kısıldığı ve yalnız hissettiği için mi Şinasi ile evlenmeyi tercih etti? Çünkü Neriman'ın gerçekten Şinasi ve babasından başka maddi- manevi destek görebileceği bir kimsesi yoktu.

Öte yandan benim yazara da birkaç sorum var: Okuyucuya neden Macit'i hiç tanıtmadı, peki ya Macit gerçekten Neriman'a aşık olduysa? Yazarın romanında yer verdiği bu karakterin de iç dünyasını işlemesi gerekmiyor muydu? Romanda neden Macit gibi biri geri plana atılmıştı. Özellikle romanda Harbiye'nin "yeni"yi simgelediği gibi Macit de "yeni"yi simgelemiyor muydu? Bu durumda yazar, iki zıtlıktan "yeni-eski" birini diğerinden daha güçlü işlemiştir yani taraf tutmuştu. Durum böyle olunca, ben tarafsız bir okuyucu olarak Şinasi'den çok kendini anlatmasına izin verilmeyen Macit'e ısındım.